

Kontroll av produkter fra nettbutikker 2020

Kjemisk analyse av regulerte stoffer i sports- og fritidsprodukter, og kontroll av merking

KOLOFON

Utførende institusjon

ALS Laboratory Group Norway AS

Oppdragstakers prosjektansvarlig

Moe Moe Win

Kontaktperson i Miljødirektoratet

Emilie Rogers / Lisa Landfald

M-nummer

1810

År

2020

Sidetall

15

Miljødirektoratets kontraktnummer

Utgiver

Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av

Miljødirektoratet

Forfatter(e)

Miljødirektoratet

Tittel- title

Kontroll av produkter fra nettbutikker 2020
Enforcement project on products sold online 2020

Sammendrag- summary

Miljødirektoratet har undersøkt 99 sports- og fritidsprodukter, 80 av de ble analysert for innhold av regulerte helse- og miljøskadelige stoffer, deriblant krom VI, bly, kadmium, nikkel, ftalater, kortkjedede klorparafiner (SCCP) og polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH'er). På de elektriske- og elektroniske produktene og lekene ble i tillegg merkingen kontrollert. Produktene ble kjøpt utelukkende fra nettbutikker, både norske og utenlandske (innenfor EU/EØS). Syv produkter med regulerte stoffer over tillatt grenseverdi er forbudte og ble trukket fra markedet. 21 produkter hadde mangler og/eller feil i merkingen.

The Norwegian Environment Agency has controlled 99 sports and leisure products. 80 of them were analysed for regulated hazardous substances such as phtalates, short-chained chlorinated paraffins (SCCPs), chrome VI, cadmium, nickel, lead and polycyclic aromatic hydrocarbons (PAHs). The mandatory labelling was controlled on the electrical and electronic products, and on the toys. All the products were bought online, from both Norwegian and foreign (within the EU) websites. Seven products containing regulated substances over the permitted limit value are forbidden and were withdrawn from the market. 21 products lacked the mandatory marking.

4 emneord

Regulerte stoffer, merking, RoHS, REACH
vedlegg 17

4 subject words

Restricted substances, marking, RoHS, REACH
annex 17

Forsidefoto

Emilie Rogers

Innhold

1. Oppsummering	3
2. Bakgrunn	3
3. Materialer og metoder.....	4
4. Resultater og diskusjon.....	5
Vedlegg 1 - Oversikt over analyseresultater.....	9
Vedlegg 2 - Oversikt over helse- og miljøfarlige stoffer funnet i prosjektet	13

1. Oppsummering

Miljødirektoratet har gjennomført kontroll av regulerte stoffer i sports- og fritidsprodukter, og kontroll av merking, der samtlige av produktene ble handlet fra nettbutikker. Det ble handlet 99 produkter fra 22 ulike nettbutikker; 14 norske og åtte fra EU. Produktene ble kjøpt inn i april 2020. 80 av produktene ble sendt til eksternt laboratorium for analyse av blant annet krom VI, bly, kadmium, nikkel, ftalater, kortkjedede klorparafiner (SCCP) og polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH'er). Elektriske- og elektroniske produkter (EE-produkter) ble undersøkt for stoffer som er regulerte for produkttypen (RoHS-direktivet).

42 av produktene var EE-produkter, herunder blant annet sexleketøy, hodetelefoner, badeleker, leker med lys og klokker. De resterende produktene var ulike fritidsprodukter i myk og/eller skummet plast (PVC, PU, EVA), plastbelegg, gummi og metall, herunder blant annet sexleketøy, svømmeutstyr, dykkerutstyr og treningsutstyr.

Av de 99 produktene kjøpt inn var det totalt 24 produkter (24 %) med innhold av regulert stoff over tillatt grenseverdi og/eller mangler/feil i merking.

Av de 80 produktene som ble sendt til analyse var det funn av regulerte stoffer over tillatt grenseverdi i syv (9 %) av dem. Det ble funnet DEHP (3 prod.), SCCP (5 prod.), krom VI (2 prod.), og DBP (prod.). Disse produktene ble kjøpt fra seks ulike nettbutikker, der to av nettbutikkene er norske.

Av de 99 produktene kjøpt inn var det 21 EE-produkter og/eller leker med mangler/feil i merking. Disse produktene ble kjøpt fra 11 ulike nettbutikker, der åtte av nettbutikkene var norske.

Miljødirektoratet påpekte plikt til å stanse videre omsetning av produktene med innhold av regulert stoff over tillatt grenseverdi stoff. Det ble påpekt at produktene med feil i merking ikke kunne omsettes inntil riktig merking var påført.

2. Bakgrunn

Miljødirektoratet kontrollerer hvert år et stort antall importører og forhandlere av produkter som selges til private forbrukere og private og offentlige virksomheter. Hensikten er å forhindre import av produkter med regulerte helse- og miljøfarlige stoffer og å bidra til at importører og forhandlere får bedre kunnskap om regelverket.

I stadig større grad foregår varehandelen via nettbutikker, fra både norske og utenlandske aktører. Mange av nettbutikkene styres fra utlandet, men tilbyr varer på norsk språk, har frakt til Norge, tar betalt i norsk valuta og kan også ha ".no"-domene. En norsk forbruker vil derfor ikke uten videre kunne vite om det er norske eller utenlandske aktører vedkommende handler fra. Forbrukeren kan selv bli importør til Norge dersom den handler fra en utenlandsk nettbutikk som holder utenfor EØS-området.

I dette prosjektet valgte vi å handle fra aktører som retter sin markedsføring mot Norge, dvs. ikke bare norske aktører, men også fra nettbutikker som drives fra utlandet, men innenfor EU/EØS i tråd med vår strategi og prosedyre for kontroll av netthandel.

Andelen såkalte multiforhandlere øker. Multiforhandlere er aktører som tilbyr et bredt vareutvalg, og har dermed mange reguleringer å forholde seg til. Dette gjør at det kan være økt risiko for overtredelser av regelverket for denne bransjen. Miljødirektoratets funn de siste årene underbygger dette.

Fokuset for denne kontrollen var å handle fra nettbutikker som retter sin markedsføring mot Norge og som tilbyr et bredt vareutvalg. Erfaring fra tidligere stikkprøver viser at det ofte er i myk og skummet plast/gummi det finnes regulerte stoffer, spesielt i mykgjort PVC. Fokuset i denne kontrollen var derfor blant annet mykgjort plast, spesielt i EE-produkter etter at ny restriksjon om forbud mot ftalater i EE-produkter trådte i kraft i 2019¹.

Produktene ble handlet inn våren 2020 og sendt til et eksternt laboratorium i mai/juni 2020. Det ble analysert for en rekke stoffer som er regulert under det felles europeiske kjemikalierregelverket REACH², POPs reguleringen³, RoHS-direktivet¹, og den norske produktforskriften. I tillegg ble EE-produktene og leketøyet kontrollert for merking.

3. Materialer og metoder

Butikkene som ble valgt ut ble i hovedsak funnet etter søk på nettet. Valg av produkter som skulle kontrolleres, og derav stikkordene i internettsøkene, var for det meste basert på trender plukket opp i sosiale medier i korona-tiden, som sexleketøy og treningsutstyr. En stor del av sexleketøyet er i tillegg EE-produkter bestående av mykgjort plast. Det ble unngått å handle fra nettbutikker som har vært en del av stikkprøvekontroller i tidligere år. Det ble handlet 99 produkter fra 22 ulike nettbutikker; 14 norske og åtte fra EU/EØS.

I kontrollen var det fokus på produkter med mykt plastmateriale, lær, plastbelegninger, samt EE-produkter. I tillegg til sexleketøy og treningsutstyr ble det kjøpt inn badeleker, yogamatter, hodetelefoner, klokker, dykkerutstyr, bager, solbriller, kostymer, svømmeutstyr, sykkellys. 42 av de 99 produktene var EE-produkter.

80 produkter ble sendt til analyse, der ulike deler av produktene ble analysert for ulike regulerte stoffer. Stoffene det ble analysert for var blant annet krom VI, bly, kadmium, nikkell, ftalater, kortkjedede klorparafiner (SCCP) og polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH'er).

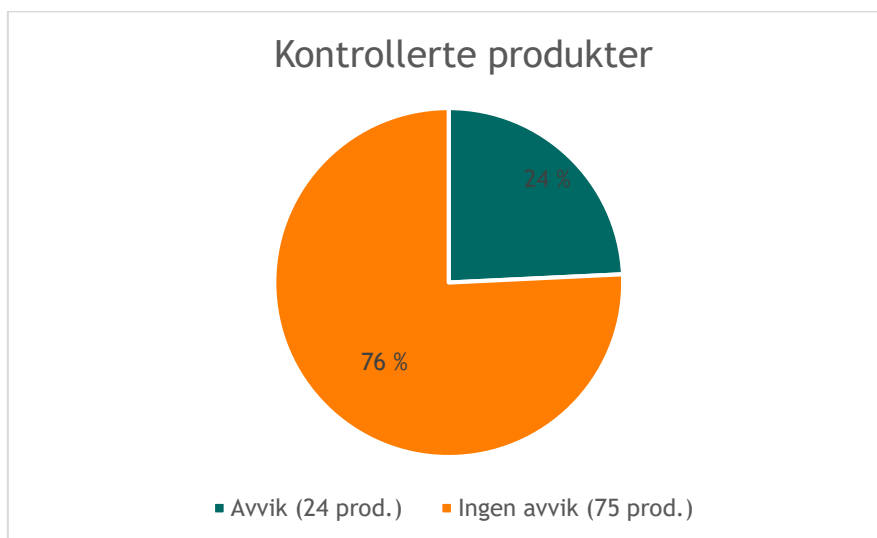
¹ RoHS-direktivet 2011/65 EU implementert i Norge gjennom Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) kap 2a

² REACH-forordningen ((EF) nr. 1907/2006) er implementert i Norge gjennom Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften).

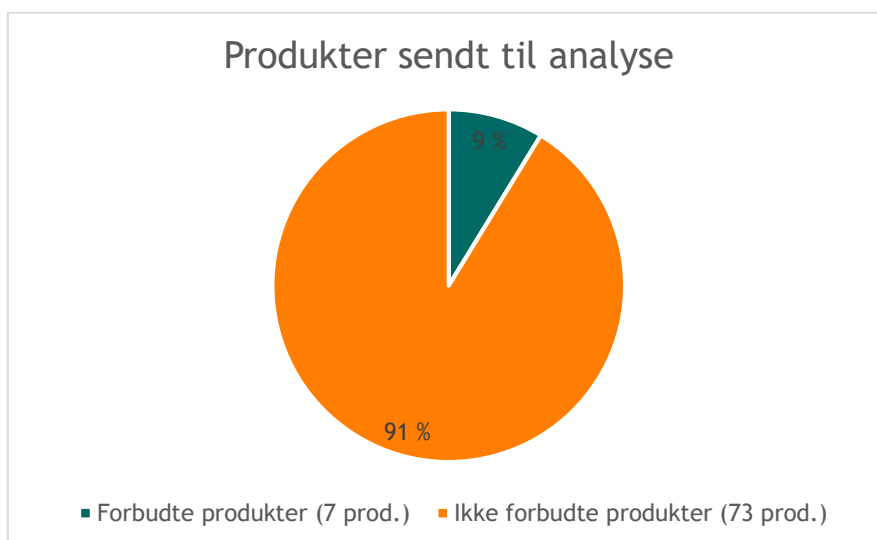
³ Forordning (EF) nr. 850/2004 om persistente organiske miljøgifter (POPs-forordningen) er implementert i Norge gjennom Produktforskriften, kap 4.

4. Resultater og diskusjon

Totalt ble 99 produkter kontrollert. Merking ble kontrollert på samtlige EE- produkter og leketøy, og 80 produkter ble testet for innhold av regulerte stoffer over grenseverdi. Det ble utført ca. 150 analyser. 24 produkter (24 %) hadde mangler/feil i merking og/eller innhold av regulert stoff over tillatt grenseverdi. Se figur 1. Analyseresultatene viste at syv (9 %) av de 80 produktene inneholdt regulerte stoffer over tillatte grenseverdier, og er dermed forbudte. Se figur 2.

Figur 1. Oversikt over andel kontrollerte produkter med mangler/feil i merking og/eller innhold av regulert stoff over tillatt grenseverdi

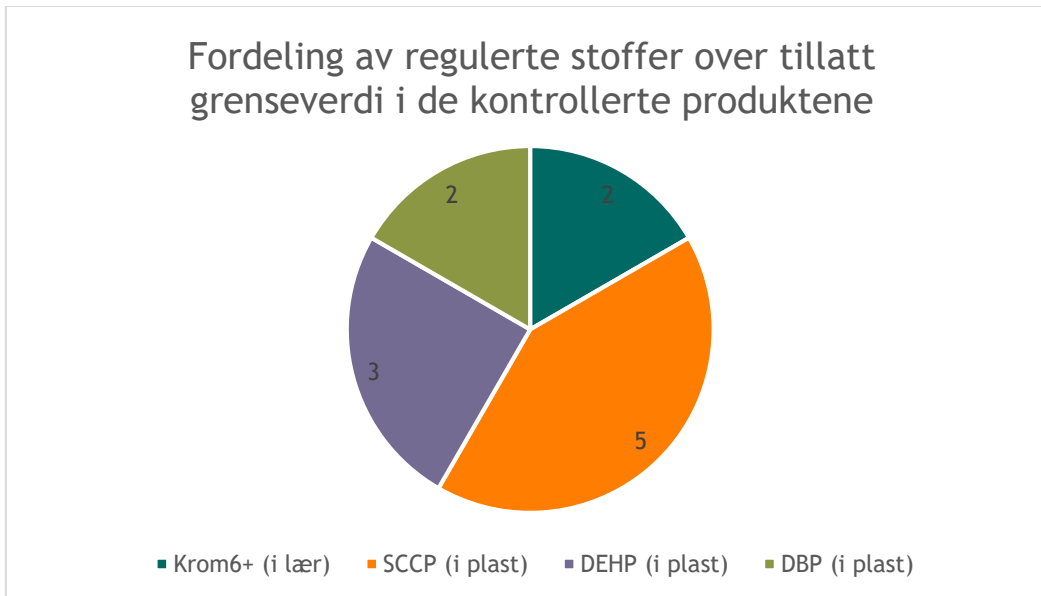
Figur 2. Oversikt over andel analyserte produkter som er forbudt på grunn av innhold av regulert stoff over tillatt grenseverdi

De syv produktene var forbudt på grunn av innhold av:

- DEHP
- SCCP

- Krom VI
- DBP

Det presiseres at i noen av produktene ble det funnet flere regulerte stoffer over tillatt grenseverdi. Se figur 3 for fordeling av regulerte stoffer over tillatt grenseverdi i de kontrollerte produktene.

Figur 3. Oversikt over helse- og miljøskadelige stoffer over grenseverdi funnet i de kontrollerte produktene. Oversikten er angitt som antall produkter.

De regulerte stoffene ble funnet i ulike typer produkter og materialer, herunder i mykgjort plast og lær. Fire av de 7 forbudte produktene var EE-produkter. De forbudte produktene var kjøpt fra seks ulike nettbutikker, der to av dem var norske.

21 produkter hadde mangler/feil i merking. Produktforskriften inneholder krav om at elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter) skal være merket med:

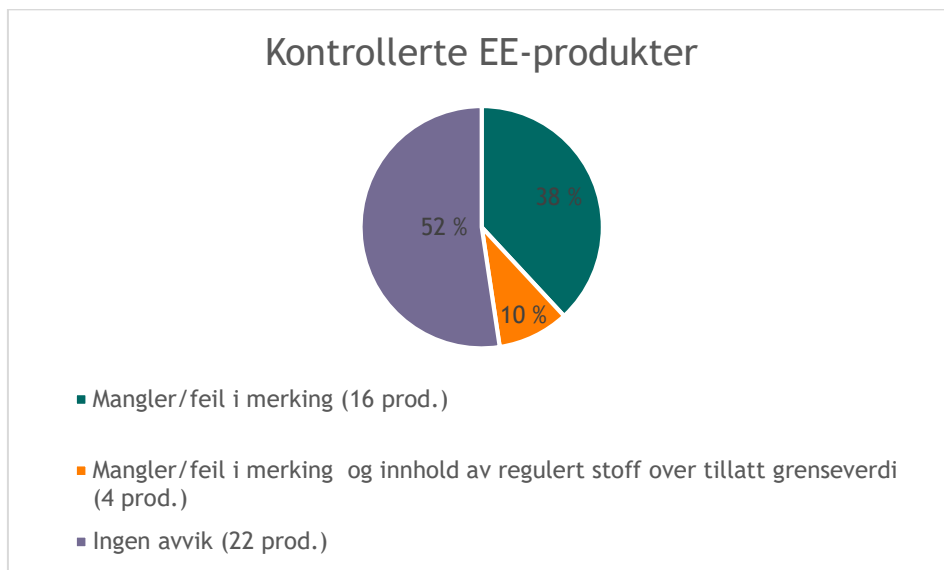
- CE-merket
- Type-, parti- eller serienummer eller annet element som gjør det mulig å identifisere dem
- Navn, firma eller registrert varemerke og kontaktadresse til produsent
- Navn, firma eller registrert varemerke og kontaktadresse til importøren som tar varen inn til EØS-området
- Piktogram med overkrysset avfallsbeholder

Merkingen skal påføres selve produktet. Dersom det ikke er mulig å påføre merkingen på selve produktet, kan den påføres emballasjen og i dokumenter som følger med produktet.

De kontrollerte produktene med mangler i merking manglet flere av merkeelementene nevnt over, på selve produktet og/eller emballasje. Produktet med feil i merking hadde CE-merking på selve produktet som ikke var utformet i henhold til kravene i produktforskriften. Produktene med mangler/ feil i merking kan ikke omsettes inntil riktig merking er påført, med unntak av piktogram med overkrysset avfallsbeholder.

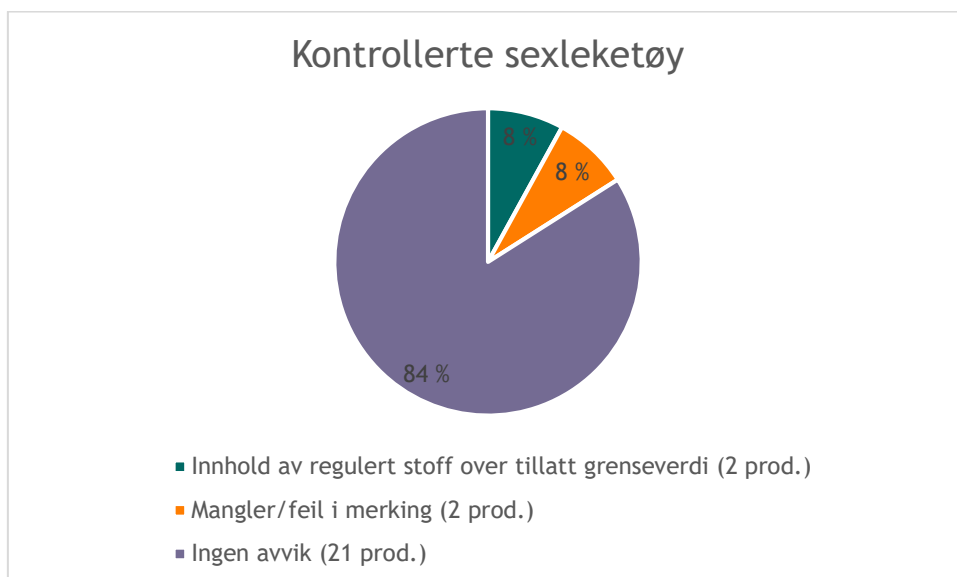
I tillegg til de syv forbudte produktene ble det funnet innhold av DEHP over tillatt grenseverdi i tre av de 80 analyserte produktene. Stoffet ble funnet i den delen av produktet som var av mykgjort plast. Forbudet for DEHP ble utvidet til å gjelde all mykgjort plast, ikke bare for EE-produkter, leketøy og småbarnsprodukter, satt på markedet fra 7. juli 2020 (med enkelte unntak). Disse produktene er dermed ikke forbudt i og med at kontrollen ble gjennomført før restriksjonen tredde i kraft. Virksomhetene ble likevel informert om funnet.

Av de kontrollerte produktene var det 42 EE-produkter, der 20 (48 %) av produktene hadde avvik. Samtlige av de 20 hadde mangler/feil i merking, og fire av de 20 inneholdt i tillegg regulerte stoffer over tillatte grenseverdier. Se figur 4.

Figur 4. Oversikt over andel kontrollerte EE-produkter med mangler/feil i merking og/eller innhold av regulert stoff over tillatt grenseverdi.

Av de 99 kontrollerte produktene var det 25 sexleketøyprodukter, der fire (16%) av produktene hadde avvik. To hadde innhold av regulert stoff over tillatte grenseverdier, og to hadde mangler/ feil i merking. Se figur 5.

Figur 5. Oversikt over andel kontrollerte sexleketøy med innhold av regulert stoff over tillatt grenseverdi og/eller mangler/ feil i merking.

Miljødirektoratet påpekte plikt til å stanse videre omsetning av de forbudte produktene. I tillegg ble det gitt pålegg om at virksomhetene måtte informere virksomheter/kunder som har kjøpt de forbudte produktene om at de er forbudt og at omsetning må stanses. Det ble påpekt at produktene med feil i merking ikke kunne omsettes inntil riktig merking var påført. Alle de kontrollerte produktene med innhold av regulert stoff over tillatt grenseverdi og/eller mangler/feil i merking skal meldes inn i ICSMS og RAPEX (The Rapid Alert System for Non-Food Products/Safety Gate) og ICSMS (The Information and Communication System on Market Surveillance) er europeiske systemer for utveksling av henholdsvis melding om farlige produkter og informasjon om produkter det er funnet feil i. Begge systemer er åpne for publikum.

En oversikt over produktene med innhold av regulert stoff over tillatt grenseverdi og produktene med mangler/ feil i merking, er vist i tabell 1 i vedlegg 1. Produktene med innhold av DEHP over nåværende grenseverdi er vist i tabell 2 i vedlegg 1. I vedlegg 2 er det gitt en oversikt over de helse- og miljøskadelige stoffene som ble funnet i prosjektet, deres reguleringer, eksempler på hvor de finnes, og en beskrivelse av deres helse- og miljøeffekter.

Miljødirektoratet ser alvorlig på at det omsettes produkter med innhold av regulert stoff over tillatt grenseverdi på det norske markedet.. Sexleketøy og andre produkter er ofte i hudkontakt med deler av kroppen, hvilket kan forårsake alvorlige helseeffekter. Nettbutikkene som solgte disse produktene er aktører utenfor Norge, men innenfor EU/EØS. De har besvart Miljødirektoratets henvendelse, og stanset salget umiddelbart.

Vedlegg 1 - Oversikt over analyseresultater

Tabell 1 - Oversikt over produkter med innhold av regulert stoff over tillatt grenseverdi, og produkter med mangler/ feil i merking.

Prøvenummer og navn	Nettsted	Regulert stoff/ mangel i merking	Bilde	Kommentar
A11: Solbriller med innebygde Bluetooth-hodetelefoner	www.cdon.no	- 5100 mg/kg SCCP og 1.3 % DEHP i svart plast rundt ledning - All merking mangler på selve produktet		Forbudt produkt (POPs forordningen og RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a)
A23: Double velcro leather strap	www.vuxen.no	7.8 mg/kg Cr6+ i lærmaterialet		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17)
A25: TW64 Treningsarmbånd	www.smarteverer.no	- 17000 mg/kg SCCP, 1.8 % DEHP og 0.6 % DBP i hvit plast rundt laderledning - All merking mangler på selve produktet		Forbudt produkt (POPs forordningen og RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a)
A29: Bluetooth headset til den aktive	www.smarteverer.no	- 12000 mg/kg SCCP, 0.2% DBP og 1.4 % DEHP i svart plast på laderledning - All merking mangler på selve produktet		Forbudt produkt (POPs forordningen og RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a)
A46: Rimba lær kyskhetsbelte for kvinner med kjede og lås	www.sinful.no	6.8 mg/kg Cr6+ i lærmaterialet		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17)
A57: Blå LED-barnesko Dragonfly light	www.ledtrend.no	- 5300 mg/kg SCCP i hvit plast på laderledning - All merking mangler på selve produktet		Forbudt produkt (POPs forordningen)
A73: Gjennomsiktig ryggsekk	www.coolstuff.no	- 5900 mg/kg i gjennomsiktig plast		Forbudt produkt (POPs forordningen)

A12: Rideo rødt reflekslys	www.nilz.no	Mangler identifikasjonsnummer og informasjon om produsent og importør på selve produktet. All merking mangler på emballasjen		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
A15: LED-sykkellys Moon "safety"	www.valostore.no	All merking mangler på selve produktet		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
A30: Lys til skoene- løpelys	www.smarteverer.no	Mangler identifikasjonsnummer og informasjon om produsent og importør på selve produktet. All merking mangler på emballasjen		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
A39: Fitbit versa 2 charging cable	www.loepeshop.no	All merking mangler på selve produktet		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
A41: CoBand GT1 smartklokke med pulsmåler	www.multicom.no	All merking mangler på selve produktet		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
A43: Microconnect FTP CAT6 5M blue	www.multicom.no	All merking mangler på selve produktet, og på emballasjen		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
A44: Ontario EasyBBQ 2 ekstra temperatursensorer	www.multicom.no	All merking mangler på selve produktet		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
A55: Baby shark bamse	www.ledtrend.no	All merking mangler på selve produktet, og på emballasjen		- RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a - Forskrift om sikkerhet ved leketøy (leketøyforskriften)

A56: Badekar krabbe	www.ledtrend.no	Selve produktet har kun overkrysset avfallsbeholder. All annen merking på selve produktet mangler.		- RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a - Forskrift om sikkerhet ved leketøy (leketøyforskriften)
A58: Vannballonger som er selvlukkende	www.ledtrend.no	All merking mangler på selve produktet, og på emballasjen		Forskrift om sikkerhet ved leketøy (leketøyforskriften)
A59: Sportyklokke med LED-lys	www.ledtrend.no	All merking mangler på selve produktet, og på emballasjen		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
A60: Teddy bamse med LED-lys	www.ledtrend.no	All merking mangler på selve bamsen (er noe merking på batteriboksen inne i bamsen)		- RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a - Forskrift om sikkerhet ved leketøy (leketøyforskriften)
A74: Spralla Smiley Powerbank Cat Heart Eyes	www.coolstuff.no	Mangler all merking på produkt		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
A80: Perle headset med hvite perler	www.ludostore.no	All merking mangler på selve produktet, og på emballasjen		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
A87: MILRAB LED - Nøkkelpippe	www.milrab.no	All merking mangler på selve produktet, og på emballasjen		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
A89: You2Toys Hey Chica Vibrating Dong	www.orion-erotikk.no	All merking mangler på selve produktet. CE-merket på selve produktet er ikke utformet i henhold til kravene i regelverket		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a

A96: Mystim masturbator	www.orion-erotikk.no	CE-merking og overkrysset avfallsbeholder mangler på selve produktet og på emballasjen		RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap. 2a
-------------------------	--	--	--	--

Tabell 2 - Analyseresultater av de produktene med innhold av DEHP over nåværende tillatt grenseverdi.

Prøvenummer og navn	Nettsted	Mengde DEHP (%)	Bilde	Kommentar
A13: Cool gym bag	www.nilz.no	4,6 % i rosa materiale		Forbudt produkt etter 7. Juli 2020 (REACH vedlegg 17)
A36: Sykkelsete gel city/ tour PVC	www.glapris.no	10,9 % i plasten på setet		Forbudt produkt etter 7. Juli 2020 (REACH vedlegg 17)
A70: Zombiefange kjølekostyme for barn	www.coolstuff.no	14,1 % i plasten på nesen		Forbudt produkt etter 7. Juli 2020 (REACH vedlegg 17)

Vedlegg 2 - Oversikt over helse- og miljøfarlige stoffer funnet i prosjektet

Tabell 3 - Oversikt over regulerte stoffer, regulering, grenseverdi, og eksempler på bruk og helse- og miljøeffekter

Helse- miljøfarlige stoffer	Regulering	Eksempel på materialer stoffet finnes i	Helse- og miljøeffekt ⁵
Sekssverdig kromforbindelser (Cr6+)	REACH vedlegg XVII (forbud og begrensninger) Post 47	I lærprodukter	Krom kan hobe seg opp i organismer, og brytes ikke ned. Sekssverdig krom kan forårsake kreft og er sterkt allergifremkallende. Det kan også skade arvestoff og reproduksjon.
Kortkjedete klorparafiner (SCCP) (Alkaner, C10-13, klørerte) Cas nr.: 85535-84-8	POPS-forordningen gjennomført i produktforskriften kap 4. Grenseverdi i produkter: 0,15 %	I plast og gummiprodukter (som mykner eller flammehemmer).	Kortkjedete klorparafiner hopper seg svært lett opp i levende organismer, og er veldig tungt nedbrytbare. De oppkonsentreres via næringskjeden og fraktes over store avstander med luft- og havstrømmer. Kortkjedete klorparafiner er meget giftige for vannlevende organismer og kan gi langtids effekter. De er også mistenkt å være kreftfremkallende.
<u>Ftalater:</u> Di(2-etylhexyl)ftalat (DEHP) cas nr.: 117-81-7 Dibutylftalat (DBP) cas nr.: 84-74-2	REACH kandidatlisten (SVHC-lista) REACH vedlegg XVII (forbud og begrensninger) Post 51 RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap 2a (EE-produkter) Grenseverdi i produkter: 0,1 %	Ftalater brukes hovedsakelig som mykner i plastprodukter, særlig i myk PVC.	Ftalatene kan påvirke hormonsystemet hos mennesker, og kan skade forplantningsevnen og gi fosterskader.

⁵Miljøstatus <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/>

For mer informasjon se også kjemikaliesøk;
<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/kjemikalier/kjemikaliesok/> og ECHAs nettsider
<https://echa.europa.eu>

Miljødirektoratet

Telefon: 73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo: Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptre selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring. Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.